

OGLASAJTE V
NAJBOLJŠEM
SLOVENSKEM
ČASOPISU

★
Izvršujemo vsakovrstne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVIŠEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE BEST
SLOVENE NEWSPAPER

★
Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXXV.—LETO XXXV.

CLEVELAND, OHIO, MONDAY (PONEDELJEK), JANUARY 28, 1952

STEVILKA (NUMBER) 20

NOVI GROBOVI

MATILDA SMRDEL

Po par-dnevni bolezn je umrla večeraj zjutraj na svojem domu poznana Matilda Smrdel, preje Zupon, rojena Raunick, stara 63 let. Stanovale je na 15614 School Ave. Bila je vdova. Soprog John Smrdel je umrl leta 1947. Rojena je bila v Budapešti, odkoder je prišla v Ameriko pred 43 let. Bila je članica društva Mir, št. 142 SNPJ in društva Janeza Krstnika, št. 71 ABZ.

Tukaj zapuša 11 otrok: Stanley Zupon, Mrs. Matilda Cesnik, Lawrence Zupon, Mrs. Anna Prymmer, John Zupon, Mrs. Elizabeth Kasnic, Frank Zupon, Louise Zupon, Mrs. Virginia Terpal, Helen Smrdel in Charles Smrdel, 13 vnukov in tri pravnuk, brata John Rankin v Chicago, Ill., sestro Mrs. Anna Waltrip v Los Angeles, Cal., in več sorodnikov. Pogreb se vrši v sredo zjutraj ob 10.15 uri iz pogrebnega zavoda Joseph Zele in sinovi, 458 E. 152 St., v cerkev Marije Vnebovzete ob 11. uri in nato na pokopališče Calvary.

MARKUS BALOGH

Snodi je preminil na svojem domu Markus Balogh, star 67 let, stanujoč na 14809 Ardenall Ave., East Cleveland, Ohio. Tukaj zapuša soprogo Goldie, sinova Louis in Ernest, hčer Mrs. Mary McGrath, brata William in enega vnuka. Pogreb se vrši v sredo zjutraj iz pogrebnega zavoda Joseph Zele in sinovi, 458 E. 152 St., v cerkev sv. Margarete na E. 116 St., ter nato na pokopališče Calvary.

BLAZ CVITKOVIČ

V petek zvečer je bil zadet od avta in smrtno ponesrečen Blaž Cvitkovič, star 75 let, stanujoč na 22501 Nicholas Ave. Nesreča se je pripetila na E. 222 St. Doma je bil od žumberaka, odkoder je prišel v Ameriko pred 46 leti.

Tukaj zapuša otroke: Mrs. Mary Delis, pri kateri je živel, John Kovick, Paul, Mrs. Catherine Korzunowski, Charles, Michael in Stephen ter vnuke. Pogreb se vrši v torek zjutraj ob 9.30 uri iz Golubovega pogrebnega zavoda v cerkev sv. Pavla in nato na pokopališče Calvary.

MARY STOJKOVIC

Preminila je Mary Stojković, stanujoča na 510 Literary Ave., stara 83 let. Bila je članica društva št. 47 HBZ. Doma je bila iz Hrvaške, odkoder je prišla v Ameriko pred 60 leti.

Tukaj zapuša sina Charles, hčer Alice Naylor, vnuke in pravnuke. Pogreb se vrši v sredo zjutraj ob 9.30 uri iz Golubovega pogrebnega zavoda v cerkev sv. Pavla in nato na pokopališče Calvary.

En cent preveč plačanih davkov

William Moore iz 9915 Lorain Ave. je dobil povračilo v letu 1949 preveč vplačanih davkov. Dobil je ček, ki se je glasil točno na en cent. Na ta cent je moral Moore čakati od leta 1949 in je vprašanje, če naj se ta ček sploh vnovči.

Preokret v uprašnju Koreje?

PARIZ, 27. januarja—Zapadni zastopniki so na zborovanju Združenih narodov stavili poseben predlog, da se skliče izredna seja plenuma vseh delegacij, to pa za slučaj, če bi sedanja mirovna pogajanja na Koreji ne imela zaželenih uspehov. Ta izredna skupščina naj sklepa o novih merah in ukrepih, ki bodo v danem položaju potrebni.

Če bi ne prišlo do zaželenega premirja, bo nastalo vprašanje, ali je razširiti sovražnosti iz Koreje na sosednja kitajska območja in kaj je še ukreniti. Govori se o bombardiranju Kitajske in o gospodarski blokadi celinske Kitajske.

Združeni narodi so bili obveščeni po nacionalistični Kitajski Čiang Kajšeka, da pripravlja Peking bojne pohode v Indokino, Burmo, na Malaški polotok in v Indonezijo, prejšnje otočje Jave.

Nacionalistična Kitajska sili v Zapad, naj pravočasno nastopi zoper nadaljnje agresije Moskve in Pekinga. Načelno stališče delegacij Zapada je, da se ne podvzame ničesar, kar bi moglo ovreti ali otežkočiti sedanja neposredna pogajanja med obema strankama na Koreji.

Zavezniška delegacija na Koreji je stavila nove predloge v poskusu, da se pogajanja premaknejo naprej. Predlagala je, naj se sporno vprašanje komunističnih letališč v severni Koreji stavi z dnevnega reda, dokler ne bodo rešena druga vprašanja, med katerimi je glavno—izmenjava vojnih ujetnikov. Pa tudi v tej točki ni pričakovati, vsaj če se sklepa iz dosedanjega zadržanja komunistov, da bi ti pristali na zavezniške zahteve. Zavezniki povdarjajo, da gre za deset tisoč predvsem južnih Korejcev, ki so jih zajeli severni Korejci in odpeljali in za katerih usodo zavezniki morajo vedeti. Konkretno: Niti v vprašanju severno korejskih letališč in novega zavezniškega predloga, da se debata o tej točki spravi z dnevnega reda, niti v vprašanju vojnih ujetnikov niso hoteli komunisti dati končnih svojih poglobljenih in stališč.

Brezvestni šofer—ali 41 mrtvih

ATLIXCO, Miheka, 27. januarja—Sedem milj južno od Atlaxco na glavni cesti, ki vodi do Oaxaca, je prišlo do avtobusne nesreče, ki je zahtevala 41 smrtnih slučajev. V avtobusu, ki ga je zajel ogenj in ga končno raznesla eksplozija, je bilo med žrtvami šest otrok, štirje med desetimi in 16. letom. Ostali so bili odrasli. Samo šestim potnikom je uspelo, da so se rešili iz gorečega avtobusa. Nahajajo se v bolnici in trije na hudih opeklinah. Voznik se je rešil in pobegnil.

Preživeli potniki pripovedujejo, da je prišlo do nesreče na sledeči način: Voznik si je prižgal cigareto, zagnal se gorečo žve-

Ob obletnici kontrole cen in mezd

WASHINGTON, 27. januarja—Ob obletnici dogodka, odkar je vlada ustanovila urad za kontrolo cen in mezd, so podali posamezni odgovorni gospodarstveniki svoje izjave.

Direktor za narodno mobilizacijo Wilson je dejal, da so življenjski stroški dosegli višek, da pa še vedno obstaja konkretna nevarnost, da se bodo cene v tem letu še dvignile.

Di Salle, ki vodi urad za kontrolo cen, je izrazil svoje zadovoljstvo, da so cene vsled kon-

Nesreče so se preselile v Euclid

Zadnji petek je postal smrtna žrtev prometne nesreče Jugoslovčan Blaž Robert Cvitkovič, ki je bil 74 let star in je stanoval v Euclidu, 22501 Nicholas Ave. Podrjal ga je avto na 222 St. Cvitkovič je bil tako prva smrtna žrtev cestne prometne nesreče v Euclidu.

Sledila ji je v kratkem razdobju druga. Miss Courtot, ki je živel na 1150 E. 200 St. je postala smrtna žrtev na isti cesti nasproti hiše 380. Avtomobil je izgubil ravnotežje, se zaletel v drug in si je pri nesreči Miss Courtot zlomila vrat in bila pri priči mrtva.

Miss Courtot je ravno končala srednjo šolo v Euclidu in bi morala nastopiti službo v pisarni Euclid Road Machinery Co.

Presenečenje

V soboto zvečer so dva sinova, sinah in prijatelji napravili lepo presenečenje za Mr. in Mrs. Frank Zafred iz 18802 Pawnee Ave., ki sta obhajala 25-letnico njunega srečnega zakonskega življenja. Jubilanta sta aktivna na društvenem in kulturnem polju. Da bi zdrava in vesela dočkala tudi zlati jubilej!

V Florida

V Tampa, Fla., gresta danes na obisk Mr. in Mrs. Frank Kappel iz 13513 Rugby Rd., in sicer k svojim sorodnikom Mr. in Mrs. John Perko. Doma bosta obhajala tudi 25-letnico svojega srečnega zakonskega življenja. Otroci, prijatelji kakor tudi mi, jima želimo še mnogo let zadovoljstva in sreče.

Važna seja

Nocoj ob osmih se vrši važna seja odbora za pomoč v toči prizadetim okrajem v Ilirski Bistrici. Seja se vrši v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. in vabi se odbornike in vse, ki se zanimajo za pomoč, da se udeležijo.

trole imele le zmerno tendenco k povišanju.

Vsi računajo z dejstvom, da bo letnih \$65,000,000,000, ki se bodo uporabili v obrambeno produkcijo, imelo velik vpliv ne samo na ameriško gospodarstvo, ampak tudi na tečaj dolarja, z drugimi besedami na inflacijo.

Indeks cen izkazuje 189.1 ali 89.1% zvišanja v primeri s povprečnimi cenami v letih 1935 do 1939. Od februarja 1951 so se cene dvignile povprečno za 2.9%, kateri povišek ni vzbujal zaskrbljenosti.

DEBELI VOJAKI NISO DOBRI ZA FRONTO

MUNSAN, Koreja, 27. januarja—Gre za avstralskega vojaka Geoffrey "Tiny" Winteringham. "Tiny" je tehtal 302 funtov in je 15 mesecev na Koreji. Vojaske poveljstvo se je balo, da bi bil "Tiny" vsled svoje debelosti predobra tarča za komunistično kroglo. "Tiny" je bil razrešen vojaške službe in poslan domov.

PRODUKCIJA PRI GENERAL MOTORS PADLA

DETROIT, 27. januarja—Podjetje General Motors je produciralo v letu 1951, 2,815, 242 tovornih in osebnih avtomobilov v letu 1951 znižala za več kot 800,000, če se primerja produkcija v letu 1950.

Najprikljubnejši so bili avtomobili tipa Chevrolet. Teh se je proizvedlo 2,255,491. Sledijo tipi Pontiac, Oldsmobile, Buick in Cadillac.

Taft—Eisenhower

NEW YORK, 27. januarja—Dosedanji politični pregled volilnega gibanja in predsedniškega dvoboja med ohijskim senatorjem Taftom in generalom Eisenhowerjem, obeh na listi republikanske stranke, kaže, da je volilna agitacija zelo živahna.

Pregled kaže, da je senator Taft siguren glede republikanskih delegacij iz 12 držav, da bodo ti republikanci glasovali za njegovo nominacijo kot republikanskega predsedniškega kandidata.

General Eisenhower, tako kaže ta pregled, bi bil trden v šestih državah Amerike.

Governor Warren ima za seboj Californijo, ni pa jasno, kaj bo s Pennsylvanijo, Michiganom in ostalimi severovzhodnimi državami.

DIPLOMATJE MORAJO POTOVATI HITRO

WASHINGTON, 27. januarja—Državno tajništvo je odredilo, da morajo potovati diplomatje na nova službena mesta z letali in to v vsakem slučaju, če so letala dosegljiva. Potovanja s potniškimi ladjami je opustiti, ker so predolga in predraga.

Vile rojenice

Vile rojenice so se zglasile 23. januarja pri Mr. in Mrs. Stanley Cucanich na 891 E. 72 St. in pustile v spomin krepkega sinčka, prvorojenca. Mati in de-

te se dobro počutita v Mt. Sinai bolnišnici. Dekliško ime matere je bilo Dolores Beal, ter je hči Mr. in Mrs. Edwin Beal iz E. 72 St., ki sta postala prvi stari oče in stara mama. Ponosni oče je pa sin poznanih Mr. in Mrs. Jacob Cucanich iz 7011 St. Clair Ave., ki so tudi postali prvi stari oče in stara mama. Čestitamo!

Vile rojenice so se zglasile pri Mr. in Mrs. John Hrovat ml., Noble Rd., in pustile krepkega sinčka-prvorojenca. Tako sta postala poznana Mr. in Mrs. John Hrovat iz 15900 Arcade Ave. zopet stari oče in stara mama. Čestitamo!

Prestolnica Egipta Cairo v plamenih; v deželi proglašeno obsedno stanje

ZVEZE Z ANGLEŽI UKINJENE? AMERIKA JE ZASKRBLJENA

CAIRO, 27. januarja—Radi egiptskih žrtv, ki so padle v Ismailiji ob Sueškem kanalu zadnji petek, je nastal v prestolnici Egipta Cairo dobro organiziran upor. Masa demonstrantov je zažgala poslopja, ki so bila lastnina tujcev, ali kjer so se redoma shajali tujci. Glavni cilj organizirane napada so bili nočni klubi, dalje pa hotel Shepherd, središče zbiranja tujcev. Po poročilu iz Washingtona je ameriška vlada svetovala na obeh straneh hladnost. V Egiptu je proglašeno obsedno stanje.

Po dosedanjih poročilih je bilo pri spopadih okrog 20 oseb ubitih, okrog 100 pa ranjenih.

Kar se tiče Amerikancev, poročila trdijo, da so se spravili na varno. Nekatere Britance pogrešajo. Uporno gibanje je bilo prvotno namenjeno le Britancem, razširilo pa se je zoper vse tujce.

Arrestacija socialističnega voditelja

Hamed Hussein, vodja egiptске socialistične stranke, je bil aretiran. Oblast ga dolži, da nosi on vso odgovornost za organiziran upor.

Med demonstranti so padli vzklili v prid Sovjetski zvezi: "Živela Sovjetska zveza, prijateljica Egipta!" Tako so vzklile množice demonstrantov.

Vlada poziva k miru

Tako vlada, kakor kralj Farouk se zavedata resnosti položaja. Farouk, ki je slavil rojstvo svojega sina prestolonaslednika s prijateljskimi večeri, je izjavil, da bo egiptski narod znal braniti svojo samostojnost. Podpisal je zakon, po katerem se praktično mobilizirajo vsi Egipčani.

Ministrski predsednik Nahas Paša je preko radia pozval egiptsko ljudstvo, naj se ohrani mirno in naj pomaga vladi v njejuj boju zoper tuje okupatorje—Britance. Egipčani naj se ne zatekajo k nasilstvom, ker to zagovarja dobro organizirana peta kolona, ki je v službi Britancev. Nahas Paša je javil svoje imenovanje za vojaškega generala. Obsedno stanje, ki je bilo proglašeno nad Egiptom, je bilo razširjeno tudi nad južno provinco Sudan, ki je praktično pod britansko upravo.

Ameriški poslanik pri Farouku

Kralj Farouk je sprejel ameriškega poslanika Jeffersona Cafferyja. Poroča se, da je ameriški poslanik priporočal kralju Farouku, naj Egipt ne prekine diplomatske odnose z Veliko Britanijo in se s tem stavi v položaj, da Egipt nima z Veliko Britanijo nobenih zvez, spričo sedanje napetosti pa bi bil praktično z Veliko Britanijo v vojnem stanju.

Kakor se poroča iz Washingtona, je ravnal ameriški poslanik po egiptskih poročilih, da je egiptska vlada sklenila, da prekine diplomatske odnose z Veliko Britanijo. Na tisoče Britancev, ki živijo v Egiptu, bo izgnanih, njihovo premoženje zaseženo, tisti pa, ki se zdijo egiptski vladi sumljivi, bodo morali oditi v egiptsko koncentracijska taborišča.

Manifestacije se nadaljujejo. Manifestantje zahtevajo, da jim da vlada orožje in da gredo množično Ismailijo ob Sueškem kanalu.

Kako bi bilo imenovati tako žensko ...

SAN ANTONIO, Texas, 27.

januarja—Tukajšnja bolnica je imela skrb, da spravi k sebi tri leta staro deklico in njenega trimesečnega bratca. Oboje telesc je takorekro zlezlo skupaj ob stradanju. Zdravnikom je bilo težko pomagati jima z injekcijami in s transfuzijo krvi. Mati teh otrok je 23-letna Mrs. Eloise Cook. Ko je prišla v zapor, so celo ostale zapornice vstale in jo nabile z metlami.

Mrs. Cook ima dva ostala otroke. Štiriletni Jerry živi pri stari materi v Texasu, 17-mesečni Ralph mora biti, vsaj tako trdi mati, spravljen nekje pri krušnih starših.

Vsak od njenih otrok ima drugega očeta. Eden je bil vojak, ki je pa neznanega bivališča. O drugem zopet, po materinih navedbah, manjkajo podatki, kdo je kdo in kje je. Mati je bila pred zaporom vratarica.

Iran izganja Britance

TEHERAN, 27. januarja—Teheranska vlada, ki je zaprla britanske konzulate v Iranu in ki noče dati svojega pristanka k imenovanju novega britanskega poslanika v Iranu, ni ostala sredi poti v neizprosni borbi zoper Angleže. V svetu so znane perzijske preproge. Britanski zastopnik v tej gospodarski panogi, ki se je pečala z izvozom perzijskih preprog, R. P. Simmons, je bil izgnan in mora takoj zapustiti iransko ozemlje.

Vključ opoziciji v iranskem parlamentu, ki se jača in ki se poslužuje tudi Združenih narodov, da onemogoči Mossadegha, je slednji vztrajen in javlja, da bo svojo politiko nadaljeval in da bo to politiko odobrilo tudi iransko ljudstvo pri volitvah.

AMERIŠKA POMOČ AVSTRIJI

DUNAJ, 27. januarja—Do konca junija 1952 bo prejela Avstrija \$120,000,000. Ta znesek gre iz gospodarske pomoči Zedinjenih držav tujini.

V letu 1950-1951 je Avstrija prejela od Zedinjenih držav nekaj več, namreč \$194,350,000.

Delničarska seja Slov. del. doma

Včeraj popoldne se je vršilo letno zborovanje delničarjev Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd. Zborovanje je poteklo v najlepšem redu. S poročil vodstva je videti, da se bo letos izplačalo 10% na certifikate doma. Volilo se je direktorij za leto 1952, in sicer so bili izvoljeni za dobo dveh let: Matt Petrovich, 111 glasov; Gust Kabay, 108 glasov; Louis Smerdel, 85 glasov; Anna Zele, 82 glasov; Theodore Laurich, 81 glasov; za dobo enega leta pa so bili izvoljeni: Louis Levstik, 80 glasov; Frank Ipavec, 80 glasov; John Sorz, 77 glasov; Frank Bittenc, 66 glasov; John Zaic, 66 glasov; namestniki pa: Ludvik Sanabor, 65 glasov; Frank Završnik, 55 glasov; Frank Marolt, 54 glasov; Tony Vrh, 48 glasov; Anton Jankovich, 41 glasov.

Najdaljša stavka končana

Pri podjetju United Screw & Bolt je prišlo dne 30. julija 1951 do stavke. Stavka je torej trajala skoraj pol leta. Končno ste se obe stranki sporazumeli v povišanju plače, plačanih dopustih, bonusih in drugih zahtevah delavstva. Stavka je bila s tem končana.

Razprodaja

V Grdina Shoppe na 6111 St. Clair Ave. imajo ta teden veliko razprodajo na vsej zalogi v njih moderni trgovini. Čitajte oglasa na drugem mestu današnje izdaje in obiščite trgovino, kjer si gotovo prahrinite denar.

Lepo uspel koncert

Včeraj popoldne je podala Anna Safred svoj koncert v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave., ki je bil lep uspeh. Podrobneje o koncertu bo še poročano.

Klub Ljubljana

Jutri, v torek ob 7.30 uri se vrši seja kluba Ljubljana v navadnih prostorih Ameriško-jugoslovanskega centra na Recher Ave. Članstvo je vabljeni na polnoštevilno udeležbo.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
Henderson 1-5311 — Henderson 1-5312
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) \$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev) 5.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):
For One Year—(Za eno leto) \$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

OD TUNISA DO EGIPTA

(1)

Ali je imela prva svetovna vojna važne in trajne posledice, z drugimi besedami, ali je rešila vprašanja, ki so dajala takratnemu, to je današnjemu stoletju svoje oblike? Odgovor je negativen. Vsi trezni presojevalci političnih razmer priznavajo, da je sledila druga svetovna vojna, ker prva vprašanja ni rešila. Res je, da je zrušila tri najmočnejše in najpomembnejše evropske dinastije Romanovcev v Rusiji, Habsburgovcev v Avstriji in Hohenzollerncev v Nemčiji, skratka, da je potisnila dinastično idejo v zgodovino. Tudi je razbila bivšo avstroogrsko monarhijo in ustanovila samostojne narodne države. Toda vprašanje je, ali so bili ti uspehi vredni ogromnih material in človeških žrtev štiriletnega krvavega medsebojnega obračunavanja in pustošenj!

Pravimo, da glavnih vprašanj prva svetovna vojna ni rešila. Ta svetovna vprašanja so bila socialno-delavska in narodna. Pokret, ki se je začel sistematično v drugi polovici prejšnjega stoletja in je korakoma oblikoval življenje nastopajočega delavskega razreda v javnem in zasebnem življenju, je zahteval končno rešitev. V Rusiji jo je izvedel po svoje. Nastal je sovjetski sistem. Na Madžarskem in na Bavarskem se je poskušal uveljaviti. V obeh državah je propadel. Vendar pa so morale države priznati, da delavsko-socialnega vprašanja kot za družbo in državo življensko važnega, ni mogoče ignorirati. Po sili razmer so nastale delavsko-socialne zakonodaje, najrazličnejša varovanja, in obenem se je dovolil pomembnim delavskim strankam vpliv pri vodstvu državnih poslov. Vkljub temu pa je mesto prave rešitve vprašanja kot takega nastala nova vrsta kompliciranega birokratizma in novi ustanovljeni uradi so bili večinoma predmet potegovanj za službo istega meščanskega razreda, ki se je potegoval za službena mesta v državni in drugi javni upravi. Mnoge zakonodaje, mnogo ustanovljenih javnih mest, pa malo socialnih uspehov!

Vprašanje narodnosti, ki je enako trkalo na vrata, da se mu odpro in da se narod v svojem domovanju svobodno razgiba, je bilo še bolj komplicirano, zato pa tudi manj zadovoljivo rešeno. Kakor ideja socialnega povdarka, tako je tudi ideja narodnosti nastala s prvim vprašanjem spredno. Predvsem v Evropi so narodi kot politično zreli novejšega datuma. Večinoma stavimo rojstvo letnice narodne prebujenosti v drugo polovico zadnjega stoletja. Pravimo, da je bila rešitev tega problema še bolj komplicirana. V prvi vrsti imamo pred očmi takratno Evropo. Spričo množice narodnosti, njih zgodovinskega razvoja in vlog posameznih narodov, ni bilo mogoče najti, tudi če bi se hotelo, enotno formulo, po kateri naj bi sledil enak razvoj za vse. Vendar pa smo imeli dvoje glavnih linij, tudi v evropskem narodnem vprašanju. Na eni strani politično zreli narodi kot so bili Britanci in Francozi, deloma Belgijci in Madžari in podobno. Na drugi strani velike nemške mase, ki so šle iskale vsebino samega sebe ter lepa vrsta slovanskih narodov, neizvzemaš Rusov, ki kot narod pri vodstvu državne uprave itak niso nič pomenili.

Svetovna vojna je pregnala tiranije, je ustanovila nekaj samostojnih narodnih držav. Vendar pa način, kako so se ustanovljale te države, kaže jasno, da so bili politični in razni strateški interesi važnejši od pravih narodnih. Zato so se nove nastale države znašle neposredno po svojem rojstvu v silnih težavah, kako se uveljaviti in kako priti do mirnega sosedstva. Imamo pred očmi neštete evropske narodne manjšine, ki so bile, kakor se je izkazalo pozneje, sod smodnika v vsaki državi, kjer so te manjšine obstojale. Deloma pa so bili narodi, ki so prevzeli vodstvo svoje usode sami v svoje roke, politično premladi, nevzgojeni in svetovno brez vsakega dvoma nerazgledani. Odtod silni razpori v takozvanih nacionalnih državah samih, kjer je večinski narod, četudi iste rase, tlačil manjšinskega, tako da ni bila redka kritika, da se je ta manjšinski narod izrazil, da je bilo bolje nekaj v starem tlačanstvu. Potek druge svetovne vojne je drastično pokazal, da je bilo temu tako. S kako lahkoto so se ocepili Slovaki od Čehov in Hrvatje od Srbov, da imenujemo le dva primera! Razmerje med Ukrajinci in Poljaki spada v isto poglavje. Ne samo med Slovani! Evropske celinske države so imele to rak rano, da jih je glodala bolezen—neresena narodna manjšina. Ponokod bolj, drugod manj učinkovito.

Druga svetovna vojna je bila neizpodbiten dokaz, da je dvoje vprašanj, ki sta dajali karakteristiko temu sto-

KOBALT

Na tem mestu homio objavili nekaj člankov o strateških rudah, njihovih ležiščih, uporabi, proizvodnji in preskrbi v bližnji bodočnosti. Njihov namen je, da bralcu na kratko dajo najnujnejši pregled o teh surovinah, ki so važne ne samo za vojne, ampak tudi za namene široke potrošnje.

Ko so jeseni leta 1950 v Zedinjenih državah zmanjšali porabo kobalta za 70%, je ta ukrep močno prizadel industrijo stekla, porcelanskega emajla, jekla, električne in elektronske opreme ter keramično industrijo. Razlog za ta ukrep je bilo varčevanje zaradi astronomske velike porabe za reaktivne motorje, projekte velikih hitrosti, oklepne plošče, elektronsko opremo in še za mnoge druge stvari, ki so potrebne za vojsko.

Storjeni so pa ukrepi, ki bodo zagotovili v dveh letih pridobivanje kobalta v večjih količinah, kakor pa so ga dobivali doslej. Ko se bodo povrnil normalni časi, bodo dobave kobalta zadostovale za potrebe vojske in za znatno razširjeno industrijo predmetov široke potrošnje, ki bo izšla iz tehnološkega napredka v vojni industriji, kar bo mogoče izkoristiti tudi za produkcijo v mirnem času.

Naziv kobalt izhaja iz nemške besede "Kobolt", ki pomeni škrtal, dali pa so ga tej kovini zato, ker je povzročala rane na rokav rudarjev zaradi visokega odstotka arzenika, ki je v njem. Že dolgo pred našo ero so kobalt uporabljali kot barvilo in za pridelovanje bleščeče površine keramičnih izdelkov. Pred prvo svetovno vojno je bila poraba kobalta v Zedinjenih državah majhna, uvažali so ga pa iz Kanade za keramično industrijo. Od leta 1922 dalje je poraba rasla do višine okrog 4.000 ton. Skoraj ves kobalt morajo uvažati.

Keramična industrija je najstarejši potrošnik kobalta. Najbolj ga uporabljajo za dobivanje moderne barve. Kombiniran za oksidi kroma, niklja ali mangana daje vse odtenke modre ali zelene barve. Deluje tudi proti rumenim madežem, ki izvirajo v glinah za porcelanske izdelke iz ostankov železa. Razne kobaltove soli uporabljajo kot sušila v barvah in lakih. Nadomestki niso uspešni. Veliko uspehov so dosegli z uporabo kobalta kot dodatka k hrani goveje živine, ki ima premalo paše.

Uvoz te kovine v Zedinjene države je neverjetno zrasel zaradi povečane porabe v metalurgiji, medtem ko je uvoz kobaltovih spojin padel, ker se je v Zedinjenih državah produkcija povečala iz uvožene rude. Konec leta 1949 je dosegel uvoz okrog 2.000 ton. Leta 1941 je bilo objavljeno, da porabijo največ kobalta za zlitine, zdaj pa za produkcijo permanentnih magnetov in še za razne druge izdelke. V bližnji bodočnosti bo šlo verjetno največ kobalta za zlitine, ki so potrebne za plinske turbine.

Kobalt v jeklu za rezanje najboljše njegove sposobnosti za rezanje pri velikih brzinah in visokih temperaturah. V nekaterih jeklih te vrste ga uporabljajo do 13% skupaj s tungstenom, vanadijem, molibdom in z drugimi zlitinskimi elementi. Kobalt je zaželen v mnogih in potreben v nekaterih zlitinah visoke kakovosti, sploh je pa njegova poraba tako raznovrstna, da jo je v celoti nemogoče opisati na tem mestu.

Po vojni so porabili največ kobalta za izdelavo permanentnih magnetov in magnetnih je-

kel. Neko posebno uspelo zlitino, z lastnostmi stalnega magneta uporabljajo za naprave z visoko demagnetizirajočo močjo v motorjih, generatorjih in zvočnikih; potem za naprave z veliko magnetno silo, kot na primer za magnetne dviganje bremen, za magnetne zaklopke in pri radarju. Kobalt mnogo rabijo tudi v televiziji, kateri je zadal ukrep o varčevanju mnogo več skrbi kot pa njena nasprotja z barvno televizijo.

Odlična lastnost magneta iz kobaltove zlitine je v tem, da je zelo učinkovit. V en centigram kobaltove zlitine je mogoče spraviti mnogo več magnetne sile kakor v kakršno koli drugo zlitino. Permanentno magnetna jekla imajo do 40% kobalta in okrog 0.9% ogljika in jih je mogoče liti, kaliti, kovati, strojno obdelovati ali pa oblikovati na druge načine ter končno magnetizirati. Skoraj nemogoče je najti nadomestek za kobalt v magnetnih jeklih.

Magnetna jekla so zelo važna za vojno industrijo. Tako na primer morajo v projektilih, ki jih vodijo iz daljave, spraviti magnetne instrumentov v obliže, široko do 25 milimetrov. Tam, kjer sta teža in prostor najvažnejša, je magnet iz kobaltove zlitine neobhodno potreben.

V zadnjem desetletju so zelo napredovali v izdelavi zlitin, ki obdržijo magnetno silo tudi pri zelo visokih temperaturah in so odporne proti obrabi, rjavenju in kislinam. Izdelali so nad 40 takih zlitin in najmanj 13 izmed njih ima 13 do 60% kobalta, rabijo jih pa za dele plinskih turbin, za avionske reaktivne motorje itd.

Glede na potrebe vojne industrije štejejo kobalt za najbolj "vročo" strateško surovino. Kobalt za barvanje in za izdelavo orodja za rezanje bo imel prvenstvo. Kritično bo za zlitine za

visoko temperaturo in za zlitine, odporne proti rjavenju. Prvenstvena bo tudi uporaba kobalta za kirurške in zobozdravniške instrumente ter pri izdelavi delov za elektronske instrumente. V magnetnih jeklih bo kobalt bistvena sestavina tam, kjer je potrebna največja učinkovitost pri omejeni teži in velikosti.

Najdišča kobalta

Čeprav pridobivajo kobalt v mnogih državah, znaša produkcija v Belgijskem Kongu, severni Rodeziji, Zedinjenih državah, Canadi in Francoskem Maroku 95% svetovne produkcije. Železov pirit vsebuje nekaj kobalta, pogosto samo 0.05%; iz njega so ga dobivali v Nemčiji, Italiji, Grčiji, Norveški, Španiji, Švedski in Finski. V drugi svetovni vojni so v Nemčiji pridobivali kobalt iz železovega pirita.

Največ kobalta pridobiva v Belgijskem Kongu družba Union Miniere du Haut Katanga. Tam je črni kobaltov oksid postranski produkt izkopavanja oksidiranih bakrenih rud. Leta 1949 je dosegla produkcija 4.350 ton. Polfabrika, belo kovinsko zlitino s 43% kobalta in primesjo bakra in železa, prevažajo v čistilnice v Belgijo in Zedinjene države. Če bo ta družba producirala 4.000 ton kobalta na leto, bodo doslej znane rezerve zadostovale za 40 do 50 let, upajo pa še na nova najdišča. Mislijo, da bo zlitin z visokim procentom kobalta vedno manj, vedno več pa manjvrednih polfarikatov.

Drugi producenti po velikosti je družba Rhokana v severni Rodeziji v rekordnem letu 1939 so pridobili okrog 1.300 ton kobalta, ki ga vsega porabijo v Angliji.

Tretji v pridobivanju kobalta je Francoska Maroko, kjer so ga dobili leta 1939 okrog 200 ton. Iz kobaltovih rud dobivajo tudi zlato, in sicer pet do 30 gramov iz ene tone, v njih sta pa tudi (Dalje na 3. strani)

TOBAK, KAJENJE IN PLJUČNI RAK

Alija Košir:

Med najbolj pogostimi boleznimi je rak pač na drugem ali celo na prvem mestu. Res je, da ni v vseh državah statistika enaka. V državah, ki imajo urejeno protituberkulozno borbo, se je umaknila jetika s prvega mesta na drugo ali celo nižje mesto. S tem je rak napredoval na prvo mesto, le srčne bolezni so mu nevarni tekmeč. V kulturnih državah pa nam pove statistika, da absolutno in morda tudi relativno število z rakom obolenih narašča. Prav posebno pa narašča relativno in absolutno število bolnikov s pljučnim rakom.

Razumljivo je, da posveča že nekaj let medicina vzrokoma tega pljučnega raka precej pozornosti. V mestih—zlasti v vele mestih—živi prebivalstvo v stalni atmosferi asfaltnega prahu, avtomobilskih izpušnih plinov, skratka v ozračju, vsebujočem snovi, ki so se v poskusih na živalih izkazale za rakotvorne; zato je zelo verjetno, da bi bile te tvarine direktni vzrok raka, četudi tega ne moremo dokazati. Vendar je čudno, da ne moremo odpraviti tistih, na sebi že neprijetnih, prav smrdljivih izpušnih plinov, ki jih izpuheva večja motorna vozila v celih obalnih. V večjih mestih z živahnim avtomobilskim prometom je ozračje v ulicah, ki jih obrobajo višje stavbe, stalno prepojeno s temi plini, ki se niti ponoči popolnoma ne zgubijo. Prebivalci v takih ulicah so neprostovoljni "poskusni zajčki," ali je njihov organizem do vzeten za pljučnega raka ali ne.

letju, socialnemu in narodnemu, ostalo nerešenih. V tem sestavu ni važno, ali jih je rešila ona sama. Da še niso rešena, imamo dokaz v nemirnem splošnem stanju, v katerem se nahajamo in ki pravzaprav kaže, bodisi da rabimo izraz mrzla, hladna ali krvava vojna, končno pridemo le na vojno. Tudi Tunis in Egipt pričata o tem.

L. Č.

Naraščanje pljučnega raka terja od nas, da s še večjo vneimo iščemo vzrokov za to šibo človeštva. Medtem ko se je pljučni rak še pred nekaj leti pojavljal pretežno pri moških, se polagoma, a stalno večja relativno število z rakom obolenih žensk. Ako pregledamo kar na hitro, kaj se je v naši civilizaciji v zadnjih desetletjih spremenilo, bomo morali navesti v glavnem tole: razširil se je radio, mnogo živahnije je promet z motornimi vozili, ceste so v večji meri asfaltirane in ljudje pokade vedno več tobaka. Pustimo prve tri momente ob strani in posvetimo malo več pozornosti kajenju.

Najprej moramo napraviti majhno korekturo v naših mislih. Tobak na sebi verjetno nima direktnih rakotvornih snovi, vsaj v Jugoslaviji. Pač pa je to vprašanje malo bolj zapleteno v državah, kjer škropijo tobačno rastlino s sredstvom proti mrčesu (insekticidom), ki je znano kot rakotvorno; to je predvsem arzen. Obširne analize tobakovnega pepela so dognale, da je predvsem nekaj arzena, ki more izvirati le iz škropilnega sredstva, kajti tla sama so tam bila brez slehernega arzena. Toda pljučni rak se ne množi le v tistih deželah, kjer pokade za arzenom poškopljani tobak, marveč tudi drugod. S tem odpade arzen kot glavni splošni povzročitelj.

Kako je tedaj s kajenjem? Tobak tli, dim uhaja v zrak, deloma pa ga kadilec vdihava. Poleg tega pa se tobak še suho destilira, pri čemer nastaja tobačni katran, kakor nastaja analogni katran pri destilaciji premoga (v plinarni), a tudi pri destilaciji raznih organskih snovi. Vprašanje je sedaj, ali je tobačni katran rakotvoren ali ne.

Odgovor na to vprašanje je precej težaven. Direktne do-

PRED PETINDVAJSETIMI LETI

Od 23. do 30. januarja 1927

Kitajska za Kitajce, je bojni klic nacionalistov. General Čiang-kajšek, ki je vrhovni poveljnik kantonske vlade, je objavil program, ki stremi za tem, da združi vso Kitajsko in odpravi koncesije tujcem.

V programu se omenja angleški imperializem, pa tudi obtožuje Zedinjene države radi okupacije Filipinskih otokov.

Angleško delavstvo svari proti vojni na Kitajskem. Organizirano delavstvo Anglije ne bo trpelo imperialistične vojne proti kitajskemu ljudstvu. Poziva Anglijo, da prizna popolno neodvisnost Kitajske in se odpove vsem teritorialnim pravicam.

Ločitveni proces med 16-letnico "Peaches" Heehan Browning in 52-letnim ženinom Brown- ingom je v teku.

Mlada žena trdi, da jo je "papa" Browning pohujšal. Silili jo je, da hodi pred njim po sobi brez obleke in jo vedno mučil z raznimi odurnostmi.

Papa Browning pa pravi, da bo predložil pisma 12 mladih fantov, katere je dobila od njih pred poroko. Iz njih bo razvidno, da "Peaches" ni bila tako nedol-

žna kot pravi, in je prav dobro vedela, da štoriklja ne nosi otroke na svet.

Direktorij Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave. za leto 1927: John Marn, predsednik; Frank Černe, podpredsednik; Ludvik Medvešek, tajnik; Janko N. Rogelj, podtajnik; Anton Anžlovar, blagajnik; nadzorniki: Frank Kačar, Anton Abram, John Tavčar, Joseph Birk in Frank Stopar; gospodarski odbor: Frank Virant, Math Satkovich, James W. Mally, Joseph Skuk, Joseph Terbižan; finančni odbor: Frank Somrak, Louis F. Truger in Frank Klemenčič; šolski odbor: John Steblaj, Vatro J. Krill, Anton J. Terbovec in Frank Oglar.

Direktorij Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd. za leto 1927: John Rožanc, predsednik; John Mandel, podpredsednik; Boris Paulin, tajnik; blagajnik; John Gorjanc, zapisnikar; nadzorni odbor: G. M. Kabay, Joseph F. Durn in Vid Jančič; gospodarski odbor: Mike Podboy, Tony Rupnik in John Grošelj; finančni odbor: John Gorjanc, John Rožanc in John Hrovat.

PRED DESETIMI LETI

Od 25. januarja do 1. februarja 1942

Prihod prvih ameriških vojakov v Severno Irsko. Vojaštvo je prispelo v pristanišče brez vsakih izgub, spremljano po ameriški in angleški mornarici.

Eamon De Valera, predsednik Irske republike, protestira radi izkrcanja ameriških čet na irsko ozemlje. Začuden je, da ni angleška ne ameriška vlada vprašala poprej vlado Irske, vkljub temu, da spada ozemlje, kjer so se čete izkrcale, pod angleško krono.

Danes, 30. januarja, praznuje predsednik Roosevelt svoj 60. rojstni dan.

Šest Slovencev ustrujenih v Ljubljani. Vojno sodišče je izreklo smrtno obsodbo radi napada na italijansko posadko v Ložu pri Logatecu.

Dramski zbor "Ivan Cankar" oziroma igralci zbora so vpriporili igro v angleščini "Bachelor Buddies."

Nastopili so sledeči: Rudy Widmar, Florence Slaby, Max Traven, Ann Čebul, Caroline Hodnik, Frank Plut in Stanley Skuk.

Igro je režiral Rudy Widmar.

Pred La Salle gledališčem na E. 185 St. se je ponesrečil John J. Cernelich iz 18205 Marcella Rd. Avto ga je podrli in mu zlomil obe nogi.

Iz bolnišnice se je vrnila Mrs. Jennie Godina, 19805 Mohawk Ave.

Vsi avtomobilisti si morajo nabaviti znamke, katere prilepi-te na šipo spredaj. Stane \$2.09.

Mrs. Rose Sumrada, 1036 E. 77 St., se je podala na delo. Spodrsnilo ji je na spolzkih tleh, padla je in si zlomila nogo.

Poročila sta se Eugene J. March in Marie T. Benevol iz Holmes Ave.

K vojakom je odšel Rudolph Samsa, sin Mr. in Mrs. Frank Samsa, 19808 Kewanee Ave.

V službo Strica Sama je odšel Edward Zimmerman, 1236 E. 75 St.

Hiša za 3 družine; velika lota, 2 garaži, kopalnica in fornec, \$700 letnih dohodkov. Samo \$5,000.

kaza za pritrdilni odgovor še nimajo. V rakoslovju so sicer znani neki bolj redki primeri, da je raziskovalec s tobačnim dimom povzročil na koži poskusne živalce raka, ampak ti malotevni poskusi niso prepričevalni. Zato je treba izvršiti poskuse na najširši bazi. Kakor je verjetno, da je v tobačnem katranu vsaj ena rakotvorna snov, je doslej niso mogli dokazati! Da, celo to je znano, da ne more biti v tobačnem katranu ista rakotvorna snov, ki je v premogovem katranu, namreč benepiren. Tega so z natančnimi analizami mogli izključiti. Zakaj pa kljub temu pripisujemo tobačnemu katranu, to je kajenju, neki vpliv pri nastajanju pljučnega raka?

Že pred vojno nam je Mueller sporočil statistiko, s katero je mogel dokazati, da narašča pri kadilcih z množino pokajenega tobaka tudi pljučni rak. V zadnjem letu so objavili Amerikanci nadaljnje take statistike, upoštevajo množino pokajenega tobaka, in sicer ločeno za cigarete, cigare in pipo. Zanimivo je, da ne izkazujejo razni kadilci enakih odstotkov pljučnega raka. Piparji so na zadnjem mestu in pravijo, da je pri njih pljučni

rak (zaradi kajenja) najredkejši. Pač pa je že davno pri njih njih znan rak na ustnici, kamor pritiska ustnik, ki ga stalno vlaži slina, pomešana z razredčenim tobačnim katranom.

Slišali smo zgoraj, da bi bila za nastanek pljučnega raka odločilna množina pokajenega tobaka. Zato je razumljivo, da so razni avtorji opredelili kadilec s tega vidika. Pri tem so računali, da šteje ena cigara za pet cigaret, ena pipa pa za dve in pol cigareti. To standardiziranje je bilo potrebno, da se uvede enotno merilo za vse vrste kadilcev (cigar, cigaret, pip), a tudi za "mešane" kadilce, ki pokadijo na primer dnevno 10 cigaret in dve cigari, kar bi znašalo dnevno 20 cigaret. Posamezne skupine so bile: manj kot ena cigareta dnevno (priložnostni kadilci), ena do devet cigaret dnevno (prav zmerni kadilci), 10 do 15 cigaret (zmerni kadilci), 16 do 20 cigaret dnevno (hudi kadilci), 21 do 34 cigaret dnevno (zelo strastni kadilci) ter 35 in več cigaret dnevno (verjetno pogosto na lastnem ogniku).

(Dalje na 3. strani)

TOBAK, KAJENJE IN PLJUČNI RAK

(Nadaljevanje z 2. strani)

Ker je množina pokajenega tobaka važna, lahko dajemo v isto rubriko kadilca, ki je pokadil 20 cigaret dnevno skozi 10 let, in kadilca, ki je pokadil 10 cigaret dnevno skozi 20 let. V splošnem je dvajsetletna doba kajenja tista, ki naj odloča o nastanku pljučnega raka. Zaradi posebnega zanimanja, ki ga utegne zbuditi neki posebni način kajenja, naj omenim, da kadijo neke Indijke cigare — narobe, to je z gorečim koncem v ustih. Ta način je neprimerno usodnejši, ker je ustna sluznica izpostavljena ne samo katranu, marveč tudi višji temperaturi tleče cigare, tako da se kombinira pomembna opeklinja z vplivom tobačnega katrana na opečeno mesto. To je izrazito kopičenje dveh činiteljev, ki lahko vsak zase napravita raka. Zato je pri takih kadilkah ustni rak dobro znan.

Nekaj je pljučnega raka pri kadilcih cigar, največ pa ga je pri tistih, ki kadijo cigarete in ki inhalirajo, medtem ko cigararji navadno ne inhalirajo. Če tudi si niso raziskovalci glede pomena inhaliranja docela edini, moramo priznati možnost, da pridejo z inhaliranjem delci dima in katrana do sluznice dihal in s tem do najmanjših bronhijskih in pljučnih mešičkov. Povrhnic v dihalih, zlasti sluznica v bronhijskih, pa je tista, ki naj česče odgovarja na dolgotrajno draženje kakšnega rakotvornega sredstva — z rakom.

Poskusimo sedaj upoštevati razne ugovore proti tej domnevi, a navedimo tudi dejstva, ki nas v domnevi, da je tobačni katran tista nevarna snov, potrjujejo.

1. Pljučni rak se množi, toda motorna vozila niso šele včeraj začela voziti v takem številu. Ta ugovor je upravičen. Z ugovorom se nam odpira pri nastajanju raka neka nova plat. Rak potrebuje nekaj časa, pri človeku mnogo let, da se pokaže. Poskusi na živalcah so nam dokazali, da moramo to živalce mazi mesece in mesece, če hočemo izzvati kožnega raka. Pri miškah so trije meseci nekaka spodnja meja. Mnoge živalce dobe raka šele po pet in več mesecih. Ko so iz premogovega katrana izolirali čisto rakotvorno snov, se je doba za izzivanje raka seveda zmanjšala. S tem je bilo hkrati dokazano, da je nastanek raka poleg drugega odvisen tudi od množine dovajane rakotvorne snovi. Še učinkovitejša kot benpiren sta metilholantren in dimetilbencantren, ki velja za najučinkovitejšo snov.

Tudi pri poskusu, ko dovajajo podganam kar v hrani znano rumenilo (butter yellow), traja vedno nekaj tednov, da se pokaže rak v jetrih. Analogno tem rakom, moramo tudi za pljučnega raka človeka računati s tem, da se pokaže šele leta in leta po tem, ko je na pljučno tkivo v bronhijskih deloval rakotvorna snov (izpušni plini motornih vo-

zil, delci asfalta, katrana, smola itd.) S to, kakor pravi medicina, ki si pri tem izposoja iz raziskav bakteriologije, dolgo "inkubacijsko dobo" je treba vse, kakor pri nastajanju pljučnega raka človeka računati. Doba 10 do 20 ali 30 let in več nikakor ni predloga.

2. Kako more biti kajenje vzrok naraščajočega pljučnega raka, ko vendar kade ljudje že stoletja? Res je, da je kajenje staro. Toda statistika nam pove, da so v prejšnjih časih kadili več pipo in cigare. V sedanjem času kadijo največ cigaret, poleg tega pa kadijo sedaj mnogo v večjem številu tudi ženske.

Kajenje cigaret se je najbolj razširilo z začetkom 20. stoletja. S takim kajenjem se je razširilo tudi inhaliranje, z inhaliranjem pa so pljuča mnogo bolj izpostavljena vplivu tobačnega katrana. Prej omenjena inkubacijska doba pljučnega raka bi se prav lepo ujemala glede tobačnega katrana, to je kajenja, ker traja že vsaj 10 let, odkar opazujejo očitno naraščanje pljučnega raka. Naj tu mimogrede omenim, da nastaja v starih brazgotinah po opeklinah včasih krogli rak, a da se pojavi morda šele po desetletjih! Rak pri človeku si pusti precej časa, da postane klinično ugotovljiv. Res pa je tudi to, da se starost za rakom obolelih sicer počasi, a stalno znižuje.

Kakor smo ravnokrat videli, ni ugovor, če da kade ljudje že toliko časa in da se pljučni rak šele zadnja leta množi, tako prepričevalen. Nasprotno, prav lepo se ujema, če upoštevamo za človeškega raka dolgo inkubacijo, kakršno pri nekaterih rakih zanesljivo poznamo.

3. Da niso ženske doslej obolevale toliko s pljučnim rakom, si lahko razlagamo poleg drugega tudi z redkejšo kajo. Sedaj pa, ko si tudi ženske privoščijo to starišot že nekaj let — lahko rečemo, da so se jele vdajati kajki kmalu po prvi svetovni vojni v večjem številu — se pokaže učinek kajenja z večjim številom pljučnega raka tudi pri njih.

4. Vzoredno naraščanje pljučnega raka in pogostejši pljučni rak pri kadilcih, zlasti pri cigararjih, je močna opora za domnevo, da je kajenje (inhaliranje) tisti važni činitelj, ki končno izzove raka. Res je, da so vsi momenti, ki sem jih doslej naštel, le indici: nobeden izmed njih direktno ne dokazuje rakotvorne snovi v dimu. Pač pa so ti indici zelo tehtni.

5. Končno moramo še upoštevati nekaj drugega. V dim prehajajo najrazličnejše snovi, ki nastajajo pri tlenju in suhi destilaciji tobaka. A v dim prehajajo še neke druge snovi. Važna bo morda celo množina vlage v tobaku, da se odvisno od nje spremenijo tudi kemija katrana. Upoštevati moramo pri analizi tudi vse snovi, ki nastajajo pri zgorevanju papirja, ne samo cigarete, marveč tudi cigare! Ve-

deti moramo, ali ne dodajajo tobaku pri fermentaciji ali še pozneje druge snovi. O insekticidih smo že prej slišali. Navsezadnje tudi ni vseeno s čim prižigamo tobak! Ko si prižiga kadilec svoj tobak, vsesava in vdihava tudi razne snovi, ki nastajajo pri prižiganju vžigalice in vžigalnika.

Poznati moramo kemijo vžigalnice kapice in tiste snovi, s katerimi se vžigalice impregnirajo. O parafinu že vemo, da sodi med rakotvorne snovi. Vžigalice se različno izdelujejo, zato bo kemija ustreznih izgorin v raznih državah različna. V benčinskem vžigalniku pa nastajajo izgorine, ki sodijo med tiste ogljikovodike, ki prihajajo kot rakotvorni v poštev. Saj isti plamen vžigalnika, a tudi vžigalice ni indiferenten, kajti za saje že dolgo vemo, da so rakotvorne. Iz tega razvidimo, da čaka raziskovalce še dolga vrsta natančnih kemijskih in bioloških preiskav, ki naj osvetle problem raka pri kadilcih.

Kadilec pa bi povedal na uho, da je tobačni katran, ki ga lahko pridobimo, če odvajamo dim skozi vodo in vpijo snov v vodni kopeli zgostimo, neke rjavovrhnate kaše, ki se pri sobni temperaturi strdi in ki prav zoprn smrdi, še bolj zoprn, kot smrdi kadilec iz ust. In te zoprne maže ni tako malo. Kadilec pa jo z naslodo vdihava, ker ne more premagati svoje "strasti." Že s tega vidika je kajenje prav zoprna razvada, s katero kadilci brezobzirno nadlegujejo nekadilce.

(Po "Proteus-u")

VAS MUČI GLAVOBOL?
Nabavite si najboljšo tableto proti glavobolu v naši lekarni.
Cena 50c.
MANDEL DRUG CO.
Lodi Mandel, Ph. G., Ph. C.
15702 Waterloo Rd. — KE 1-0034

Gostilna in poslopje
s 6 trgovskimi prostori se prodaja. Nahaja se na prometnem kraju na vzhodni strani. Zelo dober dohodek. Cena \$127.000.
Za naslov se pozive v uradu tega lista.

BRAT IN SESTRA
SREDNJIH LET IŠČETA
STANOVANJE S 3, 4 ALI 5 SOBAMI.
Kdor ima za oddati, naj sporoči na IV 1-2452

GOSTILNA NAPRODAJ
D 1, D 2 in C 2 LICENCE.
TEDENSKA PROMETA \$600.
Veliki prostori s stanovanjem.
Pokličite
SK 1-6252

DOBRODOČA
delikatesna trgovina
na prometnem prostoru se prodaja radi bolezn. Zelo dobra prilika za podjetnega Slovenca.
Kdor se zanima, naj pride pogledat.
7234 ST. CLAIR AVE.

VARI-TYPIST
MULTI-LITH OPERATOR
KLERKINJA
za splošno pisarniško delo.
Dobra plača.
5 dni v tednu — 40 ur.
Moderna pisarna
THE BOWMAN PRODUCTS CO.
850 E. 72 St.

Dva pogrebna zavoda
za zanesljivo izkušeno simpatično pogrebniško postrežbo
po CENAH, KI JIH VI DOLOČITE pokličite
A. GRDINA & SONS
FUNERAL DIRECTORS
1043 EAST 67th ST.
Henderson 1-2088 - Klemore 1-5890

KOBALT

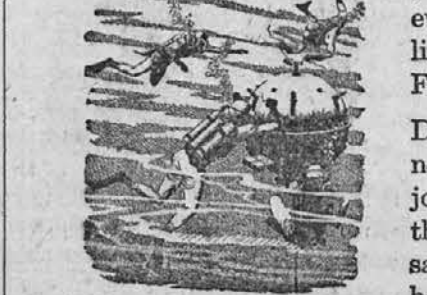
(Nadaljevanje z 2. strani)

srebro in nikelj. Rafinirajo ga v Belgiji in končno v Franciji. V Canadi pridobivajo kobalt od leta 1904 v znanem rudniku srebra Cobalt v Ontariju. V letih 1908-1910 so ga letno dobili okrog 900 ton. Ta rudnik je pa bolj znan zaradi srebra, saj so ga dobili v letih 1904-1922 za 300 milijonov dolarjev, kar je največja produkcija srebra v tako kratkem času iz enega samega rudnika v zgodovini rudarstva srebra sploh. Se sedaj je v tem rudniku produkcija kobalta tesno povezana s pridobivanjem srebra, za katerega so odkrili nova najdišča, zelo si pa prizadevajo, da bi odkrili nova najdišča, tehnično izpolnili obstoječa in zgradili nove instalacije ter izboljšali tehnološke postopke. Leta 1949 je znašala produkcija kobalta v Canadi okrog 280 ton.

V Ugandi, v Britanski vzhodni Afriki, so odkrili rudo, ki vsebuje 0,9% kobalta. Ostale države so producirale samo malo kobalta, med njimi so Avstralija, Nova Kaledonija, Bolivija, Čile, Finska, Italija, Japonska in Švedska. Čeprav so Zedinjene države največji potrošnik kobalta na svetu, ga vendar producirajo samo majhno količino; intenzivno pa razširjajo obstoječa in odkrivajo nova najdišča ter izboljšujejo tehnološke postopke in upajo, da bo dosegla produkcija kobalta okrog 1,000 ton letno, v bodoče pa celo 1,500 ton.

Glede na potrebne količine kobalta v prihodnjih dveh letih kaže, da bodo razpoložljive količine v bodoče zadostovale za vse najvažnejše potrebe industrije, to pa le pod pogojem, da vojna industrija ne bo porabila preveč. Razen tega tudi mislijo, da bo leta 1953 že mogoče producirati dovolj kobalta za vse potrebe široke potrošnje, ki se bodo z napredkom v tehnologiji še povečale, in pa za vojno industrijo, saj računajo s produkcijo okrog 5,600 ton kobalta v letu 1953.

Sedanja stiska za to kovino spodbuja njeno produkcijo in napredek v razvoju procesov topljenja in rafinacije, ker bo v veliko pomoč industriji v normalnih časih. V bodoče bo možna mnogo širša uporaba kobalta za predmete široke potrošnje, kar je navaden pojav tudi na vseh področjih tehnike, ki bo v vojnem ali drugem podobnem

WEARY AND WET, THE FROGMEN RETURN. Their dangerous mission is completed. Members of a Navy Underwater Demolition Squad, they have been working to clear 1,500 to 2,500 mines from a Korean landing area, performing a duty in which every second is a matter of life or death. But that is the Frogmen's job for defense!

Defense is your job, too, and next to theirs how simple your job is! For yours is to keep this country's civilian front safe and stable, and solidly behind our military power.

And one of the best ways to do that is by buying United States Defense Bonds. By creating a stable financial backlog of your own, through bonds and other forms of

saving, you are also making America's economy strong. And remember, *peace is only for the strong!*

So buy Defense Bonds. Buy them today and buy them regularly... through the Payroll Savings Plan where you work or the Bond-A-Month Plan where you bank.

The U. S. Defense Bonds you buy give you personal financial independence

Remember that when you're buying Defense Bonds you're building a personal reserve of cash savings. Money that will some day buy you a house or educate your children, or support you when you retire. Remember, too, that if you don't save regularly, you generally don't save at all. So go to your company's pay office—now—and sign up to buy Defense Bonds through the Payroll Savings Plan. Bankers recommend them as one of the safest forms of investment.

Don't forget that bonds are now a better buy than ever. Because now every Series E Bond you own can automatically go on earning interest every year for 20 years from date of purchase instead of 10 as before! This means that the bond you bought for \$18.75 can return you not just \$25—but as much as \$33.33! A \$37.50 bond pays \$66.66. And so on. For your security, and your country's too, buy United States Defense Bonds now!

Peace is for the strong... Buy U.S. Defense Bonds now!

The U. S. Government does not pay for this advertising. The Treasury Department thanks, for their patriotic donation, the Advertising Council and

ENAKOPRAVNOST

nenormalnem času, najbolj napreduje, ker ne gledajo tako na stroške za poplavljanje produkcije kakor v popolnoma mirnem in normalnem času.

(PO "LJUŠKI PRAVICI")

Chicago, Ill.

REAL ESTATE FOR SALE

INCOME PROPERTY—Large furnished 12 room residence. Gas heat. Large corner lot. Immediate possession. Owner.
LOngbach 1-6802.

INCOME building—Covered with siding. 2 apartments, 4 rooms up, 2 down. Store. 1/2 basement, automatic oil heat, gas hot water heater, 2 car garage, plus vacant lot. \$12,400.
VIRginia 7-5530

FERNWOOD—5 room brick, plus insulated porch, all knotty pine, used as recreation room, 23x9. Oil heat; 2 car garage; overhead doors. Cyclone fence. Pic. window, steel cabinet kitchen, exhaust fan, venetian blinds, near transportation and schools. Immediate possession. Owner.
Hilltop 5-6998 or RAnd 6-6125

FULL PRICE, \$6,500 — 4 flat, brick siding, 4-4 rooms, 1 flat vacant. 46th & Wallace. Owner.
ENglewood 4-6930

100 FOOT FRONT x 108 DEPTH Choice location on Irving Park Rd. Just west of Harlem. Excellent spot for Chain Store or Manufacturer.
Phone NEwcastle 1-0860

MODERN 5-room brick, 9 years old, gas heat, tile bath, fully enclosed porch, birch trim, fully insulated, blinds and many extras. By owner.
4544 S. Kedvale Ave., VIRginia 7-3720

SOUTH WEST SIDE — 6 room brick townhouse. Automatic hot water heater. Oil heating. Excellent transportation. This is the home you are looking for, priced \$10,250.
5240 W. 63rd Place, PORTsmouth 7-4976

BY OWNER—2 flat brick, 1 1/2 story, 6 and 3 rooms. Automatic gas water heater. Steam heat. Stoker. 2-car garage. Overhead drive. Steel construction. Steel casement windows; basement. Near 59th & Albany. WAlbrook 5-0717. Possession 30 days both apartments.

5-ROOM knotty pine home, natural fireplace. Garage attached. Oil heat. Large wooded lot.
Palos Park 830 W

12330-32 S. HALSTED STREET — Double store. Hall, Apartment. May trade, terms, owner.
Blue Island 1643

BY OWNER — 9-room home on Normal Blvd. near 71st. Sacrifice for quick sale. Immediate possession.
KENwood 8-2864

In Summit

5 Room Brick Expandable Home 5 Room Frame, Utility Room on 45 Foot Lots. Natural Fireplaces. Full Basement. Beautiful Bath Room Closet Space. Really Desirable Homes
7425 W. 58th PLACE or Call SUMMIT 1649 M

EDUCATION MOLDS OUR FUTURE

BETTER SCHOOLS BUILD A STRONGER AMERICA

WE NEED INSURANCE SALESMEN

TO CONTACT GOOD PROSPECTS FOR ALL TYPES OF INSURANCE Here is a wonderful opportunity for good reliable men. Salary, Commission and Expenses. Unlimited earnings for men not afraid to work. Apply today and start tomorrow. Call Mr. Wm. C. Bertelle
WHitehall 4-0880

CHICAGO, ILL.
FOR BEST RESULTS IN ADVERTISING CALL
DEarborn 2-3179

TRUCKS & EQUIPMENT FOR SALE

BY OWNER — 3 house trailers, 2 practically new 1950 Zimmer original cost \$4,400 will sell for \$2,800, sleeps 6, also a special made trailer sacrificing for \$1,500, sleeps 4 and one for \$650 in excellent condition, must be seen to appreciate. Call TINKLEY PARK 2552, 6660 West 147 St., Tinkley Park, Ill.

BY Owner — Going into Service. G. M. C. '48; step-in 1 1/2 ton truck, in excellent condition; fully equipped, can be used nicely for any delivery service, bakery, dry cleaning, house to house service. Must see to believe its value.
Call Vincennes 6-1347

BUSINESS OPPORTUNITY

CLEANING STORE — Equipped pressing sewing machine. Good route with truck. Priced for quick sale.
MUSEum 4-6026 or HYde Park 3-5789

LADIES' COTTON DRESSES & Lingerie. Sportswear, nationally advertised lines. Good business in heart of Skokie. Forced to sell, account of illness. Reasonable.
JU 8-9432, Call evenings.

BY OWNER—Variety Store or Dime Store. Must sell, other interests. Top notch clean stock. Excellent location near Jewel Tea and department store, etc. In same location 20 years. Lease. Reasonable rent.
5650 West Chicago Ave., COLUMbus 1-1786

LAUNDERETTE — Fully equipped dry cleaning. Excellent location. Oak Park. \$8,000.
Village 8-3611

WELDING Business—By owner, leaving state. Sacrificing for best offer welding shop, completely equipped, good business, excellent location. Must be seen to appreciate. Wonderful opportunity for right party. 1152 W. Lake St. — SEley 8-0655. Can be seen any day except Saturday. Open Sunday.

GROCERY and market—Modern fixtures. Same owner 28 years. Well established business in growing southwest suburb. 5 rooms and sun parlor in rear. 2 car garage, chicken coop, smokehouse; on 2 landscaped lots. Must sacrifice account of ill health.
Blue Island 3032

HELP WANTED MALE

MAN

TO WORK IN GRADE A MILK PLANT
With or without experience, must be able to drive. Permanent.
THOMAS GUERNSEY DAIRY

Hinsdale 202 Hinsdale, Ill.

MUNTZ T-V Needs Salesmen

This National Organization offers excellent earnings. Good working conditions, Pleasant Associates. Prefer man familiar with people and community.
MUNTZ T-V
1705 Washington St.
Waukegan, Ill.

Don't gamble with fire—the odds are against you!

2 FRANCOSKA FILMA
"A Royal Affair" z Maurice Chevalier in
"The Storm Within" z Jean Marais in Josette Day
v LOWER MALL gledališču
NA SUPERIOR AVE. NASPROTI GLAVNE KNJIŽNICE

ŽENSKKE!
NAPRAVITE SI SAME SVOJO ZLATNINO.
IMAMO KRASNE KAMNE IN DRUGE POTREBEČINE.
KAMENKI 12c ducat do \$1.00 ducat; VLOŽKI 18c vsak do \$1.14.
PAUL'S BIKE & HOBBY SHOP
895 EAST 152 STREET, UL 1-4373

TOČNA POSLUGA!
Naredimo za oblekah luknjice za gube, vsakovrstne gube, zaponke, pasove in "hemstitching"
SINGER SEWING CENTER
5715 BROADWAY, DI 1-1405

ZIVA PERUTNINA
se dobi samo vsak ČETRTEK, PETEK in SOBOTO
pri FARMERS POULTRY
SUPERIOR AVE. IN EAST 43rd ST.
POSEBNE CENE PRI VEČJIH NAROČILIH ZA CLAMBAKES, ZABAVE IN SVATBE.

JOHAN BOJER:

IZSELJENCI

ROMAN

(Iz Norveščine prevedel Božo Vodušek)

(Nadaljevanje)

"Ola," pravi in gre preko sobe naravnost k fantu—"ali lahko deneš roko na tole knjigo in prisežeš, da nisi podtaknil?"

Ola sunkoma vstane, oče zleze pokonci, mati, toliko da ne omedli. V sobi je tiho kakor v cerkvi, samo ura na steni tikta-ka venomer.

Veliki hlapec še zmeraj drži debelo knjigo pred seboj. "Slišiš, Ola. Deni roko na evangelij in priseži, da si nedolžen!"

Ola je blede kakor smrt. Zajeclja: "Hudiča, kaj, kakšne šale pa uganjate?"

Veliki hlapec ponavlja: "Priseži, Ola! Če praviš, z roko na svetem pismu, da nisi, ti verjamemo."

Ampak Olu obvisijo roke. Poskuša, da bi dvignil desnico—da bi dvignil levico. Ne gre. Vendar nazadnje se desnica dvigne, in pogladi se z njo po čelu.

"Da, da," pravi veliki hlapec in stopi nekaj korakov nazaj. Potem spravi knjigo nazaj v torbo, pozdravi in odhaja po bregu navzdol.

"Ola," zašepeče mati in strmi vanj.

"Ola," pravi tudi oče. Se zmeraj ima naočnike na nosu in drži šilo v roki. Ali fant samo gleda predse in mrzle kaplje mu stojijo na čelu.

Jasno je bilo, da bo prvi, ki zdaj pride, lensman.

Ampak, ko se je drugo jutro pripeljal pred hišo in imel pomočnika in sponse s seboj, je na-

šel samo oba starca. Lensman je spraševal, je skušal zlepa in zgrda. Ali kar je res, je res. Starca dva sta samo venomer ponavljala, da je sinoči pobegnil, morabit sam ni vedel kam.

Na to se je pričel lov na Ola Vatneja in ves okraj je imel dosti govoriti o njem. Lensman in njegov pomočnik sta preiskala vse hiše v hribih, vse planine, bregove in grupe. S seboj sta imela pištole in sponse, a Ola ništa ujela. Govorice so se širile od hiše do hiše: Zdaj so ga prišli. A izkazalo se je, da ni res. Spet so neki pastirji pravili, da so ga videli v gorah. Da, pred tremi dnevi. Vendar gore in gozdovi so bili prostrani in poletje je bilo. Kje je dobil jesti? Morabit si je upal do kake planine? Dnevi so potekali, tedni so potekali in še zmeraj je bil prost. Lensman je drvel okrog in kmalu je bila razpisana nagrada za tistega, ki bo prijel Ola Vatneja.

Neke noči pa je tudi pri lensmanu izbruhnil požar. Sicer je zgorela samo kovačnica, a govornice so trdile, da je bil spet Ola. Draziti je hotel Lensmana, kajpada, prav za nos ga je hotel vleči. In brž so bežale hitre noge od hiše do hiše: Ola je rekel nekemu pastirju v gozdu, da se ne bo prej vdal, dokler ne bo ves okraj sam pepel.

Ta glas je na mah spravil prav vse pokonci. V župnišču, pri lensmanu in na glavarstvu so postavili oborožene straže.

Pri Brandtovih na Lindegaardu sta vsako noč stražila po dva dminarja z nabitimi puškami. Prijelo se je tudi drugih, da je ni bilo skoraj hiše, kjer ne bi sredi nočne tišine odmevali budni koraki. Kaj, ko bi to pot prišel k nam!

V toplih, svetlih nočeh se je bleščal fjord in na vzhodu so se temnili smrekovi hribi proti skalnatim goram. Tam—tam so zdaj lovili Ola Vatneja. Mogoče so ga obstrelili kakor volka, da je v resju rdeča sled za njim, koder beži. Mogoče se je zavlekel med skalovje ali v kako votlino, da tamkaj pogine kakor ranjen medved. Ola, ki ga je vsak poznal in redko kdo ni imel rad! Ki je tako godel za ples, da bi se drevje in kamenje zibalo! Ki je znal peti in praviti zgodbe, da bi mrlič vstali in se smejali! Ola! Kaj pa, če sploh ni bil kriv!

Lensman je dobil za lov voja-ke na pomoč. Saj ti so imeli ostro nabite puške. Tudi v sosednih okrajih so iskali lensmani s puškami in sponami: Ola bi bil lahko pobegnil tja čez. Raznesla se je govorica: vojaki so ga splašali na tem in tem hribu. Bežal je in oni so streljali, a jim je ušel. In lov je trajal dalje dan za dnem.

V planini je neko dekle sedlo v travo, da bi jedlo. Živina je ležala okrog nje in prežvekovala. Naenkrat se je zdrnilo. Neki moški glas je zavpil: "Hej, ti, daj sem tisto, kar ješ!" Iz gozda je stopil bradat, divji človek in dobil od nje vse, kar je imela. Nasmehal se je: "Povej jim doli v vasi, da je Ola Vatne zdaj tu, če mu kaj hočejo. Stanujem v tistemle bregu, jim reci." In znova je izginil v gozdu.

Globoko med vasi leži fjord ves svetel in sinji od polnoči. Kar skoči neki človek iz gozda, se ozre naokrog: da, okolica spi. Upre se z ramo ob čoln, ki je na bregu. Potisne ga v morje, skoči vanj in odvesla. Rešen! Zunaj na sredi fjorda plava tovarna jadrnica z mahedravimi jadri.

vesla do nje. "Hej, vi tam zgoraj! Ali potrebujete koga?" "Kakor je," odgovarja krmar. Fant priveže svoj čoln na vrvi in skoči na krov. "Kam pluje jadrnica?" "Na Dansko." Prav, fant je navajen morja. Spodaj v prostoru za mostvo dobi mesa in krompirja. Samo je, je. Prost! Rešen!

Čez nekaj ur pa, ko odide krmar spat in sedi mornar za krmi- lom, se človek znova zavpih- čez krov. Mora nazaj. Lov za njim je bil prečudovit. Bežati, ko poka v hribih, skrivati se, potajiti se kakor lisica v jamo—oni stoje pred njo in ga hočejo izkadi, on pa šine medtem skozi drug izhod—plašiti ljudi na enem kraju, oni pa ga lovijo čisto drugod—hej, bilo je kakor na svatbi. Mora nazaj v to igro.

Zgodilo se je nekaj čudnega. Ljudem se je zmeraj bolj smilil, čim strastneje so ga lovili. Ubogi fant, so govorili. Da oblast tako goni domačega človeka, kakor divjo zver! Ola, s katerim smo se tolikokrat ti in jaz in še marsikdo tako prijetno pomenili!

Tedaj se je zvedelo, da so ga vendar ulovili. Ne vojaki in ne lensman. Bila sta dva drvarja, ki sta prišla v prazno kočjo na planini, da bi si skuhalo kosilo. Tam notri je ležal razcepan, shujšan, sami lasje in brada, da ga skoraj ni bilo več spoznati.

"Ola, vstati moraš."

Sel je zlepa z njima. Ampak najprej sta mu morala dati jesti. Nekaj dni po tem so dminarji pod Dyrendalom zlagali snope v kopice. Naenkrat se je eden izmed njih začel ozirati na pot. "Tamle prihajajo!" je rekel.

In vseh šest gre k poti in čaka.

Najprej pride lensman sam na zapravljenju. Gospod je, zato se mu odkrijejo. Za njim pa pride navaden voz z desko počez. Na njem sedi Ola, s sponami na rok- kah, in z obeh strani po en mož. Ves čas se pogovarja z njima. In čudno! Dminarji se odkrijejo

njemu prav tako, kakor da bi tudi on bil gospod.

Ola se ozre k njim in se nasmehne. In oni, njegovi stari to-variši, mu mahajo z klobukom.

Veliki hlapec pa ustavi voz in stopi k njemu, da mu da roko. Cisto na skrivnem mu stisne v pest majhno pismo. Potem so se odpeljali.

K zaslišanju so poklicali tudi polkovnika. In ko je stari, trdi vojak videl svojega hlapca med dvema stražnikoma, mu je bilo tako čudno v vratu, kakor bi se mu bilo nekaj zataknilo. Ola je bil priznal. Ali polkovnik je ta-ko toplo govoril in je šel celo tako daleč, da je imenoval vse skupaj mladostno razposaje- nost. Če bi imel on sam odločati, bi spregledal vsako kazen.

Hm! so se spogledali sodniki. Pač pa je pripomoglo k temu, da je Ola dobil samo eno leto prisil- nega dela.

Nekoč pozno zvečer, ko je bil polkovnik že v postelji, so se od- prla vrata in njegova hči je pri- šla v sobo.

"Oče," je rekla—"hudo mi je, a povedati ti moram nekaj, kar te bo bolelo."

"No, kaj?" Tipal je za žve- plenkami, da bi prižgal luč. Ona pa mu je vzela škatljo iz rok in sedla na rob postelje.

"Tole. Tisti, ki so spravili Ola Vatneja v ječo, ga ne smejo po- polnoma uničiti."

"Elza—kaj hočeš s tem?" V temi je napenjal oči, da bi razlo- čil njen obraz.

"Odločila sem se poročiti se z njim, ko bo prost."

Polkovnik je omahnil globlje v blazine. Postalo je tiho. Kon- čno: "Poslušaj, ali se ti sanja, moj otrok?"

"Oče, dobro sem premislila. Kriva sem prav tako kakor on.

In če me hoče, bova pač šla tako daleč, da te ne bo treba naju- biti sram. Zdaj sem ti povedala."

Pogladila ga je z roko po čelu in odšla. "Elza!" je zaklical oče in se dvignil v postelji. Ona pa je nalahno smuknila skozi vrata in jih zaprla za seboj. Potem so utihnili njeni koraki v hiši.

II.

Morten Kvidal je stopil zunaj na pomolu s parnika. Za seboj je imel fjord, a pred seboj ves okraj, ko se je nameril v hrib proti gozdu in močvaram okrog Lindegaarda. Bil je petindvaj- setletni fant, v temni obleki iz grobe- ga sukna, z rjavim žame- tastim klobukom in s torbo na rami. Njegov goli obraz ni bil tako ožgan, kakor bi moral biti v času pomladnega dela. Ali pre- bi je skoraj vso zimo v mestu kot mizar.

To leto so bile binkošti zelo zgodnje. Gozdovi listnatega drevja so bili komaj svetlozele- no nadahnjeni, njive so bile še črne in so dišale po gnoju. Na zahodu iznad fjorda so žarele snežne gore v zahajajočem son- cu. Ves okraj je bil kakor po- greznjen v sinji polmrak, samo tu in tam je zaplamtelo okno. Ko je prišel iz gozda in zagledal jezero v široki dolini, je obstal, sam ni vedel zakaj. Čudno mu je bilo: Bil je dolgo z doma, zdaj pa se je vračal. Vse, kar je videl pred seboj, ga je pozdravljalo: Saj ti si naš. Hribi, jezero in hi- še so mu klicale: Pozdravljen doma. Pomaknil si je klobuk s čela, se obrnil vsenaokrog in po- zabil, da je obstal. Njegova duša se je zllila s pokrajino, v kateri je bil doma.

Krog in krog so ležala velika posestva in se svetile bele in rde- če pobarvane hiše. Daleč zgoraj med hribi pa je zagledal Kvidal,

svoj dom. Tam je živela mati in petero bratov in sester. Okrog poslopij je bil kos obdelane zem- lje, a poslopja sama so bila ža- lostno siva in majhna.

Da, enemu je dan goldinar, a drugemu krajcar. Iz roda v rod so njegovi očetje garali tam zgoraj kot kočarji, ko pa je vr- sta prišla nanj, ni maral. Mogo- če je bila okrožna šola temu vzrok? Le pogled, kako so lepe hiše bogatinov, a kako žalostne so sive kočje revežev. Vselej, ka- dar se je bližal domu, ga je po- silil obšel sram. Stiskal je pesti: Nekoč se to mora spremeniti. Na okrožni šoli so mu učitelji svetovali, naj nadaljuje z uče- njem. Ne! Knjige so bile zabav- ne, vendar rajši je mizaril in delal na polju in travniku. Kaj ni zlagal pesmi? Kako ne. Ven- dar s tem ne bo izpremenil Kvi- dala v veliko posestvo. In to je hotel doseči na tem svetu.

Toliko časa je silil očeta, da je odkupil kočjo in svet, ki je spadal k njej. Od tedaj je bil Kvidal samostojno posestvo. Ali pa so se poslopja zato kaj spre- menila? Ali ga mar niso vsa de- kleta gledala po strani, češ: Molči, ko si pa samo iz kočje na Kvidalu! Silil je dalje in dalje v očeta, dokler ni vzel pri banki posojila, da bi zgradili nova po- slopja. Eden od sosedov se je podpisal za poroka. Drugi ni znal pisati, pa je rekel:

"Podpiši me, kamor je treba." Oče je tako napravil. Ko pa je dobil denar, se je oni sosed zbal odgovornosti in prelomil bese- do. Zadeva je prišla pred sodi- šče in oče je bil obsojen zaradi ponareditve podpisa. Ko pa je prišel lensman ponj, ga je našel v skednju obešenega.

(Dalje prihodnjič)

28. JANUARJA
do
3. FEBRUARJAGRDINA SHOPPE
RAZPRODAJATRGOVINA
ODPRTA
10. ZJ. DO 8. ZV.

ROBCI

Ročno obšivani
3 za \$1.00
Drugi vzorci
6 za \$1.00

Nylon

spodnja krila

\$2.95 in več

MERE 32 DO 40
Vrednosti do \$7.95ROČNE
TORBICE

25%

popusta

NOGAVICE

97c

Nylons 70 Denier Svilena
deloma volnena
vrednosti do \$1.95

UNDERHOSE
3 pari za \$1.29

5 čipkami okrašena
Crepe in Satin
\$1.94

SPODNJA KRILA

RAZLIČNE VRSTE

MERE 32 - 50

RAYON

97c

ZLATNINA

1/2 CENA

Druge izbire po 25% POPUSTA

PIŽAME

Bombažne—Rayon Satin

\$1.94

Vrednosti do \$6.95

HALJE

\$1.95 in več

Različne vrste

NEGLIGEE SETI

\$6.95 in več

Vrednosti do \$39.95

PIŽAME

NOČNE SRAJCE

FLANNELASTE

\$1.94 in \$2.45

Vrednosti do \$5.95

FORMAL OBLEKE

\$2.95 in več

OTROŠKA SPODNJA KRILA

Bombažna - Rayon Satin - Crepe

59c in več

Vrednosti do \$1.79

Grdina Shoppe -- Razprodaja

6111 St. Clair Avenue

HEnderson 1-6800

1882

1951

Naznanilo in zahvala

Z globoko žalostjo v naših srcih naznanjamo vsemi sorodnikom, pri-
jateljem in znancem, da je kruta smrt iztrgala iz naše srede našega ljub-
ljenega in nikdar pozabljene- ga soproga, dragega očeta, starega očeta in
brata

JACOB SAMSA

Blagopokojnik je nagloma umrl po kratki bolezni dne 26. decembra
1951. Pogreb se je vršil dne 29. decembra iz pogrebne- ga zavoda Joseph
Žele in sinovi in po opravljenih cerkvenih pogrebnih obredih in darovani
maši zadušnici smo njegovo trpulo položili k večnemu počitku na poko-
pališču Calvary.

Pokojnik je bil star 69 let ob smrti. Doma je bil iz vasi Prelože, fara
Hrušica na Primorskem, odkoder je prišel v Ameriko leta 1906.

V dolžnost si štejemo, da se tem potom iskreno zahvalimo vsem, ki
so položili krasne vence in cvetje h krsti pokojnika. To nam je bilo v
dokaz, da ste pokojnika spoštovali in nam v veliko tolažbo.

Najlepša hvala vsem, ki so darovali za sv. maše, ki se bodo brale za
mir in pokoj duše pokojnega.

Enako najlepša hvala tudi vsem, ki so dali svoje avtomobile na raz-
polago pri pogrebu.

Hvala lepa pogreb- cem, ki so nosili krsto k večnemu počitku, kakor
tudi vsem, ki so prišli pokojnika pokropiti, ko je ležal na mrtvaškemu
odru; in vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti na pokopališče.

Našo zahvalo izrekamo Rev. Baragi za opravljene cerkvene obrede
ter pogreb- nemu zavodu Joseph Žele in sinovi za vsestransko pomoč in
izvrstno voden pogreb.

Posebno zahvalo izrekamo Mrs. Frances Bavdek in družini Stradiot
za veliko pomoč in tolažbo ob tej britki žalosti.

Bodi vsem, ki so nam stali ob strani, nas tolažili in izkazali svojo
pomoč in sočutje na en ali drugi način v uri naše tuge ob izgubi dragega
soproga in očeta, izrečena naša topla zahvala.

Ti pa preljubljeni sopro- g, dobri, skrbni oče, stari oče in brat, počivaj
v miru. Tako nenadoma si se moral posloviti za vedno od Tvojih ljublje-
nih. Zaman je bil naš trud, da bi Ti ohranili življenje, usoda je zahtevala,
da si odšel v večnost, kjer ni muk ne trpljenja. Zapustil si nas žalostne,
vsaj smo Te vsi ljubili, a spomin na Tvoje dobro srce si ohranimo do
konca naših dni, ko se s Teboj zopet snidemo na kraju večnega mira.

Snivaj sladko večno, nezdravno spajel

ZALUJOČI OSTALI:

MARY, soproga

JACOB in RUDOLPH, sinova

MARY, hči

trije vnuki

v stari domovini pa brat in sestra

Cleveland, Ohio, dne 28. januarja 1952.